

Voorstel Gemeenteraad

Vergadering gemeenteraad
d.d. 26 februari 2025

Portefeuillehouder: Usmany-Dallinga, A.
Beleidsveld: Aardbevingen de baas
Zaaknummer: Z/24/440079/DOC-25558825

Onderwerp: Plan van aanpak versterking Eemsdelta 2025

Korte samenvatting

De gemeente Eemsdelta stelt ieder jaar een plan van aanpak vast voor de versterkingsoperatie. Dit plan van aanpak is de opdracht aan de Nationaal Coördinator Groningen om de versterking uit te voeren. Het bevat de prioritering van de opgave en de kaders. Hiermee geeft de gemeente globaal aan in welke volgorde het versterkingsprogramma verder moet worden uitgevoerd.

In 2025 moeten nog zo'n 650 (her)beoordelingen worden vastgesteld door NCG. In de uitvoering moeten nog ongeveer 370 adressen uit een vorig plan starten met het planvormingsproces. Er worden daarnaast 559 'nieuwe' adressen in opdracht gegeven. De selectie is vooral gebiedsgericht opgepakt, op basis van de vastgestelde criteria. De laatste 450 adressen zouden in het jaar 2026 moeten worden gestart.

In het plan doen we een beroep op de staatssecretaris om verduurzaming beter te integreren in het versterkingsproces. Daarnaast uiten we zorgen ten aanzien van de kwaliteit van versterkingsadviezen en de wijze waarop de werkvoorraad van NCG is vastgesteld. We roepen het Adviescollege Veiligheid Groningen en het Staatstoezicht op de Mijnen op nader onderzoek te doen.

Aan de raad

Voorstel

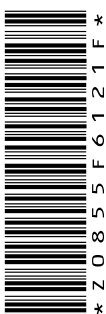
1. Het Plan van aanpak versterking Eemsdelta 2025 vast te stellen;
2. Het Plan van aanpak voor de uitvoering formeel in te dienen bij de Nationaal Coördinator Groningen;
3. Het college te mandateren om gedurende de looptijd van het plan eventuele noodzakelijke aanpassingen aan het plan vast te stellen.

Aanleiding

In 2018 werd besloten dat de versterkingsoperatie onder regie van de overheden zou worden gebracht. De gemeente heeft de taak gekregen om de prioritering en kaders binnen de operatie vast te stellen, middels een lokaal plan van aanpak versterking. Voor het jaar 2025 dient het plan weer te worden geactualiseerd.

Beoogd effect

Het plan van aanpak is de opdracht aan de uitvoeringsorganisatie Nationaal Coördinator Groningen (NCG), die verantwoordelijk is voor de uitvoering van de versterkingsoperatie. Met deze opdracht kan NCG opnames, beoordelingen en uitvoeringsprojecten uit gaan voeren in 2025. Daarnaast schetst het plan van aanpak de beleidskaders rond de prioritering. Ook bevat het plan uitvoeringskaders waaraan NCG zich in principe zou moeten houden. Door het plan vast te stellen kan de NCG verder met het versterkingsprogramma in onze gemeente zodat onze inwoners veilig kunnen wonen en werken.

Argumenten

Sinds 2019 is het lokaal plan van aanpak de basis voor het versterkingsprogramma. Binnen Eemsdelta zijn we nu bij de vierde actualisatie aanbeld, voor het jaar 2025. De gemeenteraad heeft de wettelijke taak om een lokaal programma van aanpak vast te stellen (Tijdelijke wet Groningen, art. 13g). Om verwarring te voorkomen blijven we de term 'plan van aanpak' gebruiken, maar in de zin van de wet is het voorliggende document een programma van aanpak.

Het plan moet in elk geval de volgende elementen bevatten:

1. Uitvoeringskaders voor de versterking binnen de gemeente;
2. De meerjarige planning voor het opnemen en beoordelen van gebouwen ten behoeve van het nemen van het versterkingsbesluit; en
3. De meerjarige planning voor de uitvoering van de versterkingsmaatregelen aan gebouwen.

Dat betekent dat dit plan niet gaat over schadeafhandeling, maar ook niet over Nij begun of de toekomstagenda. Noch gaat het over de inhoudelijke en technische aspecten van het versterkingsprogramma. De minister stelt de norm en het beoordelingskader vast, de NCG geeft uitvoering aan het programma binnen die kaders en is daar dan ook verantwoordelijk voor.

Kaders

Het voorliggende concept plan van aanpak is een voortzetting van de voorgaande plannen van aanpak. De kaders voor prioritering zijn grotendeels hetzelfde gebleven. Deze kaders zijn veelal gebaseerd op wat eerder is vastgesteld of wat eerder aan onze inwoners is toegezegd. Belangrijk uitgangspunt is dat wij toezeggingen die aan onze inwoners zijn gedaan willen (laten) nakomen, zo goed als mogelijk is in dit ingewikkelde dossier.

Daarnaast blijven we herhalen dat we (en juist ook de NCG) het gezonde verstand moeten blijven gebruiken in de keuzes die worden gemaakt. De kabinetsmaatregelen uit Nij begun hebben impact op de versterkingsoperatie. Het gaat dan onder meer om het bestrijden van onaanvaardbare verschillen, verduurzaming, dorpsvisies en zaken als de een-overheidsgedachte en gebiedsgericht werken. De effecten zijn echter nog niet geheel duidelijk. We onderschrijven uiteraard dat de versterking menselijker, makkelijker en milder moet. En, zoals wij overigens al sinds 2019 betogen, de uitvoering moet vooral gebiedsgericht worden opgepakt. Kaders rond Nij begun worden evenwel niet via dit plan vastgesteld. Dit plan gaat immers alleen over de versterking.

Het plan moet volgens de wet 'uitvoeringskaders' bevatten. Dit is niet nader gespecificeerd, maar het geeft ons de mogelijkheid om op onderdelen aandacht te vragen voor bepaalde zaken. We richten onze aandacht in dit plan onder andere op de gebouwen die niet in de werkvoorraad van NCG zijn opgenomen. We roepen het Staatstoezicht op de Mijnen (SodM) en het Adviescollege Veiligheid Groningen (ACVG) op onderzoek te doen naar de volledigheid van de scope en delen zorgen die bestaan ten aanzien van de juistheid van versterkingsadviezen. Ook roepen we de staatssecretaris op om eigenaren te informeren als hun gebouw niet in de scope is opgenomen.

Opname en beoordeling

Begin januari 2025 moesten nog zo'n 650 (her)beoordelingen worden opgeleverd. Dat is 3,5% van het totaal. Hieronder vallen ook adressen die onlangs zijn toegevoegd aan de werkvoorraad. De NCG heeft de opdracht reeds via een vorig plan gekregen om bijna al deze adressen te beoordelen. Via dit plan geven we tevens de formele opdracht om 31 adressen die recent aan de werkvoorraad van NCG zijn toegevoegd, te beoordelen.

Uitvoering

In 2025 heeft NCG ruimte om bij 865 adressen te starten met het uitvoeringsproces. Een deel hiervan moet worden ingezet om de 'overloop' uit vorige plannen op te vangen. Dat leidt ertoe dat 559 'nieuwe' adressen aan NCG in opdracht worden gegeven om het uitvoeringstraject te starten. Dit zijn voor het grootste gedeelte gebiedsgerichte projecten. NCG verwacht dat 12% van deze adressen aan de norm voldoet en niet versterkt hoeft te worden. In 2026 moeten dan de laatste 450 adressen worden opgestart in de uitvoering.

Sociaal-maatschappelijke effecten

De gaswinning heeft een stevige impact op het dagelijks leven en de gezondheid van veel van onze inwoners. De versterkingsoperatie zorgt voor stress, onbegrip en onmacht. De gemeente biedt daarom 'sociaal-emotionele' ondersteuning aan inwoners. Deze is gericht op het versterken van eigen regie en veerkracht. Daarbij onderscheiden we drie vormen van ondersteuning: individuele ondersteuning, ondersteuning aan groepen en samenlevingskracht & sociale cohesie. Zo hebben we onafhankelijke inwonersondersteuners en zoeken we nadrukkelijk de samenwerking met Cadanz Welzijn.

Overige onderdelen

Tot slot geeft het plan een overzicht van de voortgang en vooruitzichten van diverse sectorale of specialistische programma's. Ook wordt de communicatielijn geschetst en de behoefte aan tijdelijke huisvesting. In een risicohoofdstuk beschrijven we de risico's die we als opdrachtgever zien.

Uitvoeringstoets NCG en advies SodM

Conform de Tijdelijke wet Groningen moet de Nationaal Coördinator Groningen een uitvoeringstoets doen op het concept Plan van aanpak. Daarnaast dient de inspecteur-generaal der Mijnen (het hoofd van het Staatstoezicht op de Mijnen, SodM) een advies te worden gevraagd over het concept-plan.

NCG heeft aangegeven de opdracht zoals die in het concept-plan stond, uit te kunnen voeren. De opdracht zoals die in het definitieve plan van aanpak is opgenomen, komt grotendeels overeen met de concept-opdracht. Er zijn een aantal kleine wijzigingen, aangezien er weer meer informatie beschikbaar is bij het opstellen van het definitieve plan. Het gaat dan bijvoorbeeld om gebouwen die recent 'op norm' zijn verklaard, actuele planningen en voortgang van de opdracht. Een wijziging ten opzichte van het conceptplan is dat zo'n 150 adressen van woningcorporaties, die in eerste instantie pas in 2026 zouden worden opgepakt door NCG, toch in 2025 kunnen worden gestart. Ook kunnen er 20 MKB-adressen extra worden opgepakt. Dit leidt tot een hogere uitvoeringscapaciteit dan in het conceptplan was aangegeven (865, tegenover 685 in het concept).

De inspecteur-generaal der Mijnen gaf op 13 januari 2025 zijn advies. Hij kan zich grotendeels vinden in de opzet van het plan en geeft aan dat deze zeer zorgvuldig is opgesteld. De in het oog springende aandachtspunten/adviezen worden hieronder puntsgewijs weergegeven, inclusief onze beschouwing daarop.

- De motivering voor het toevoegen van 19 adressen bij de Westerdraai in Appingedam moet beter worden onderbouwd volgens SodM.
 - In het definitieve plan hebben we de motivering uitvoeriger beschreven en gelinkt aan de wettelijke voorwaarden.
- De capaciteit die in het MJVP staat aangegeven (921 adressen) zou geheel moeten worden opgevuld.
 - SodM kent het MJVP een verkeerde status toe. Het MJVP is niet leidend, maar volgend. We baseren ons op de capaciteit die door NCG wordt doorgegeven. Het MJVP wordt vervolgens aangepast. Niet andersom. Overigens komt de uiteindelijk beschikbare uitvoeringscapaciteit voor 2025 (870 adressen) wel in de buurt van wat in november 2024 in het MJVP was opgenomen.

- SodM kan zich niet vinden in onze oproep om maatregel 29 bij de uitvoering van versterkingsprojecten door NCG integraal mee te laten nemen. Dit zou de versterkingsoperatie teveel vertragen.
 - Wij achten het maatschappelijk belang van een gecoördineerde, integrale aanpak groter dan het snelheidsbelang waar SodM op wijst. De verwachte vertraging is beperkt. Onze inwoners zijn meer gebaat bij een integrale aanpak, dan bij een versnipperde en bevordert hun welbevinden. We handhaven dit standpunt daarom richting de staatssecretaris.
- SodM geeft aan dat het zich weinig zorgen maakt over veiligheid van gebouwen buiten de versterkingsscope. Een oorzaak zou volgens SodM kunnen liggen in overdimensionering en conservatisme bij berekeningen.
 - SodM geeft een gedeeltelijke theoretische verklaring, waarin de informatie uit de praktijk niet wordt beschouwd. Het is geen antwoord op onze vragen naar aanleiding van onze constatering. We blijven ACVG en SodM oproepen nader onderzoek te doen.
- Bij tussentijdse wijzigingen van het Plan van aanpak wil SodM ook zijn wettelijke adviesrol invullen (zie ook: 'Aanpak en uitvoering').
 - Hier geven we gehoor aan. Om het besluitvormingsproces niet onnodig te vertragen zullen we werken met voorlopige besluitvorming in mandaat door de programmadirecteur AdB, waarna SodM om advies wordt gevraagd. Bij positieve advisering wordt het besluit dan definitief.

Kanttekeningen

Voor de uitvoering van het plan van aanpak zijn we afhankelijk van het Rijk, dat de versterkingsoperatie door NCG laat uitvoeren. Als gemeente hebben we weinig formele mogelijkheden om bij te sturen of in te grijpen. Daarnaast moet de NCG opereren binnen het beleidskader van het Rijk. Over deze beleidskaders, waaronder wetgeving rond aanbesteding, veiligheid, natuurbescherming en bouwen, maar ook zaken als afspraken rond de aansprakelijkheid van NAM, heeft de gemeente weinig zeggenschap.

Daarnaast is het Rijk verantwoordelijk voor de financiering van de versterkingsoperatie. Zo lang dat precies in de kaders en aansprakelijkheid past, lijkt dat geen probleem te zijn. Soms is er echter spanning tussen de strikte aansprakelijkheid en het vastgestelde kabinetsbeleid uit Nij begun om de maatschappelijke ereschuld in te lossen. Dat kan tot problemen en vertraging in de uitvoering leiden.

Aanpak/uitvoering

Na goedkeuring door de raad wordt het plan van aanpak formeel ingediend bij de Nationaal Coördinator Groningen (NCG), die het plan zal gaan uitvoeren. De NCG heeft in december 2024 aangegeven het plan te kunnen uitvoeren. De voortgang van het plan van aanpak wordt periodiek gemonitord.

Het is mogelijk dat tussentijds een (beperkte) aanpassing van het plan noodzakelijk is. Bijvoorbeeld omdat adressen vanuit het Loket opname op verzoek aan de werkvoorraad worden toegevoegd. Of omdat nieuwe informatie moet worden verwerkt. Om hier snel en zonder al te grote bureaucratische processen op te kunnen inspelen, is het wenselijk dat de raad het college hiervoor mandateert. SodM heeft aangegeven ook bij tussentijdse wijzigingen zijn wettelijke adviesrol te willen invullen. Om een werkbaar proces te houden, zal SodM in principe achteraf om advies worden gevraagd. Een wijzigingsbesluit wordt dan definitief na positieve advisering door SodM.

Rol en bevoegdheid raad

De gemeenteraad heeft de wettelijke taak om een lokaal programma van aanpak vast te stellen ten aanzien van de versterkingsoperatie (Tijdelijke wet Groningen, art. 13g). Om verwarring te voorkomen blijven we de term 'plan van aanpak' gebruiken, maar in de zin van de wet is het voorliggende document een programma van aanpak.

Financiën

Vaststelling van het plan van aanpak heeft geen directe financiële consequenties.

Participatie

Het lokaal plan van aanpak versterking is een kaderstellend beleidsdocument waarmee de Nationaal Coördinator Groningen van een opdracht wordt voorzien. Intensieve participatie is, gezien de complexiteit van het vraagstuk, het zeer dynamische krachtenveld van de versterking en de beperkte tijd die beschikbaar is voor het opstellen van het plan, niet aan de orde. In de uiteindelijke uitvoering van werkzaamheden wordt natuurlijk contact gezocht met buurt, buurtbewoners en buurtverenigingen, zoals ook als kader is omschreven in het plan.

Communicatie

Na vaststelling door de raad plaatsen we een nieuwsbericht op onze website over vaststelling van het plan van aanpak en de hoofdboodschap daarin. Ook wordt er een link geplaatst waar het plan te vinden is.

Burgemeester en wethouders van de gemeente Eemsdelta

Ben Visser
Burgemeester

Garnt Kolhorn
Secretaris

Bijlage(n)

- Plan van aanpak versterking Eemsdelta 2025
- Advies inspecteur-generaal der Mijnen
- Acceptatiebrief Nationaal Coördinator Groningen

Besluit Gemeenteraad

De raad van de gemeente Eemsdelta,

Gelezen het voorstel van het college van burgemeester en wethouders van 28 januari 2025,

BESLUIT

1. Het Plan van aanpak versterking Eemsdelta 2025 vast te stellen;
2. Het Plan van aanpak voor de uitvoering formeel in te dienen bij de Nationaal Coördinator Groningen;
3. Het college te mandateren om gedurende de looptijd van het plan eventuele noodzakelijke aanpassingen aan het plan vast te stellen.

Aldus besloten in de openbare vergadering van 26 februari 2025

De raad van de gemeente Eemsdelta

B. Visser
Voorzitter

T.G.C. Kramer-Klein
Griffier